

A „KELET” előfizetési díja:

Videkre postán vagy helyben házhoz hordva	
Egész évre	16 frt.
Félévre	8
Negyedévre	4
Egy hóra helyben	1 frt 50 kr
Egyes szám ára	7 kr.

Reggeljenek a „Kelet” mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállás:

Főttér 4-ik szám havá a lap szellemi részét illető közlemények czimzandók.

Az értékes czikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatkak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, havá az előfizetések és hirdetések küldendők.

POLITIKAI ES KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Kolozsvár, 1878. febr. 23.

(?) Azok, kik kolozsvári színházunk jövőjének sorsát nemzeti és nemzeti ügyként bírják fölfogni, kiváló érdeklődéssel vehetnek tudomást országos színházi választmányunk tegnapi határozatairól. E nap határozatait által, ugyanis, immár bevezetett tényre vált, hogy színházunk kizárólag Kolozsvár város tulajdonává lön s a két havi nyári szünet kivételével, e város műpártoló közönségének föladatává lett ismét ez időre eddig első s ma is bizonyos nem legutolsó színház fontartását hazafiúi kötelességei közé számítani.

E lapok t. olvasói ösmerek az előző közlemények nyomán azokat a valóban szerényeknek nevezhető föltételeket, melyeknek Nagyvárad város részéről leendő beteljesítésétől tette a színházi választmányunk által kiküldött igazgató-bizottság függővé eljárását az iránt, hogy választmányunknak a váradi színház fölépítését s a társulatnak a nyári saison alatti váradi szereplését ajánlani fogta volna. A városunkat, népesség szempontjából, kétszeresen meghaladó Nagyvárad nagylelkűleg elfogadta e föltételek közül azokat, melyek a színházi ügyben némi befolyást biztosítottak volna a „nemess” városnak, de föltétlenül visszautasított minden olyan kikötést, melyek a rendelkezni annyira szerető civitas némi (alig évi 1000 frtra rugó) megterhelésével jártak volna.

Ily körülmények között, természetesen, nekünk, kik a Várradal való szövetséget, a színház érdekében, kezdtől óta oly melegen pártolók, immár nem maradhatott egyéb választásunk, mint, hogy a speculációnak városa fölött sajnálatos resignatív napirendre térjünk s a minden áron biztosítandó nemzeti és nemzeti érdek oly vivendi módusához csatlakozzunk, a mely, az adott viszonyok közt, legtöbb kilitással kecséget s leginkább látszik hivatottnak arra, hogy a nemzeti színház művészt zászaja továbbra is becsülettel s a jó szerenese segitvén: dicsőséggel loboghasson mi közöttünk.

E kényszerűség hatása alatt tehát jó képet kell vágnunk színházi választmányunk jelzett határozataihoz, melyek szerint a társulat ez idő szerint csak a jövő őszi szervezendő a dráma, vigjáték, népszimf és részleges operette műköre — két havi nyári szünet beosztásával — s a Kolozsvárt addig kitűnendő eredményektől tétetik függővé, hogy az októberben kezdődő téli saison a teljes opera szakkörét is felöllelheti-e?

Nagyvárad hazafiúi áldozatkészségének mindenestre tartozunk azzal az elismeréssel, hogy a nemzeti színház iránti buzgalmaival sikerült létrehozni társulatunk még egy fölévőre való csak bizonyítani szervezését; de, egyszersmind, legyen szabad reménylenünk — ugyancsak e sajo tapasztalatok alapján — hogy Kolozsvár nem fogja Váradot e „dicső” nyomokon követni, hanem mondhatnók e nyári próba idő alatt oly alapokat teremteni a következő idények számára, a melyek gyökereiben kettő tudják metszeni a sokat vitatott kérdést: opera, avagy operette?

Mert e színházi választmány mind hozhatja a maga aesthetikai és nemzeti alapokon nyugvó határozatait; a melyen tisztelt lapok mind irhatják a magok ékebbnél ékebb czikkeiket s egy néhány nagy hazafi mind doboghat a maga művészetének magas színvonalán, ha aztán a páholyok és zárt szék sorok eljlesztő ürességgel ástítanak a drámai és operai előadásokra s csak is az operettei csmányi komédiázásokon hullajtják szorongási veriték-csoppjüket.

Ha valamire, erre igazán elmondhatni, hogy „a kiabálás nem használ semmit, tények bizonyítanak.” Addig, a mig a valóban jelentős suffrage universelle félreismerhetetlen határozatát e tekintetben ki nem jelenti; a mig Kolozsvár tényekkel nem igazolja, hogy egy kissé más fogalmak vannak a nemzeti színházról, mint Nagyvárad városának — minden mi elmékedéseink, a valódi művészet oltárán elpuffogatott minden ráklétünk csak zengő érc és pengő czimbalom, csak szemképrázatos görögűz. Ellenben ha tudunk és a mi fő: akarunk hazafiúi s becsület-kérdést, csinálni a színház-pártolásból; ha állandó és irányadó támogatásban részesítjük színházunk valódi műtörekeit, akkor csak-

ugyan nem fogunk Nagy-Várad szégyenletes segélyére szorulni; akkor nem kell — magunkat kaczagtatva — szóba hozni, ha el-ejtjük e egy felségileg subventionáltországos intézményről az operát az operetteort s nem leszünk kénytelenek a vándorbotot ismét kezébe nyomni a nemzeti színház művészetnek, mely a magyarság pusztában való vándorlásának negyven évét annyi nélkülözéssel s oly kevés jutalommal küzdötte egykor keresztül.

Mi különben nagy köszönettel tartozunk Nagy-Várad városának. A spártai nevelés egyik fogása az volt, hogy időnként egy-egy lerészegített rabzolgát vezettek a serdülő ifjak elé — eljlesztő példálul. Reméljük, Kolozsvár közönsége okulva e példán, más utat ver magának a színház művészet pártolásában — tényleg szolgált igazságot a magyar példabeszédnek: „Segits magadon, az isten is megsegít.”

Színházi választmányunknak pedig jó sikert nehez feladatának megoldásában. Bizunk városunk mivel közönségében, hogy a maga részéről mindent megteend, hogy e tekintetben becsülettel segítse a választmányt.

A congressusról a „D. Tel.” Bécsből ezt írja: Midőn Andrassy gróf elfogadta Baden-Badent a congressus helyül, azon határozott czélzattal tette ezt, hogy Bismarck herceg vigye az elnökséget. Meglehet, hogy Bismarck ezt visszautasítja, azon ürügy alatt, hogy Gorcsakov herceget koránál, érdemeinél és a helyzetnél fogva inkább megilleti az elnökség. Annnyal inkább előállhat ezen álszeméremmel, mert tudja, hogy most itt erős ellenszennvel viseltetnek az iránt, hogy Gorcsakov legyen az elnök. Látszólag e körülmény nem bir nagy bődorövel, de a gyakorlatban az elnök befolyása döntő lehet az egész congressus tanácskozásaira. Bismarck herceg, ezt jól meg kell érteni, a közvetítő szerepe van hivatala Oroszországgal és Ausztriával közt. Mint elnök e feladata nagyon meg lenne könnyítve; bármely pillanatban közbeléphetne, a nélkül, hogy saját véleményét előadja, egyszerűen elnöki tisztet gyakorolva, mint Walewsky tette a párisi congressuson. Walewsky tétova nélkül elfogadta a neki följajlott elnökséget, ámbar Cavour és Clarendon társaival állott szemben. Bismarck hg. bizonyára ép oly kiváló helyet foglal el az európai tanácsban, mint Gorcsakov, és több tekintetben inkább képviselője van a tanácskozási vezetni. Európára nézve is kívánatos, hogy Oroszországnak lehetőleg kevés befolyás engedessék. Föltétlenül szükséges, hogy bizonyos tárgyak szabadon megvitattassanak, a mi nem volna lehetséges, ha Gorcsakov volna az elnök. Ilyen például Görögország helyzete. Gorcsakov ellene van annak, hogy Görögország érdekeinek megvitattása a congressus elé kerüljön.

Ausztria magint tartózkodás nélkül Németország védnöksége alá helyezte magát. Még vannak elsimítandó nehézségek Bécs és St.-Pétervár között. És be kell várni, hogy e két közt, melyik lesz az engedékenyebb. Oroszország nem akar elállni eredeti programjától. Így például ma az a hír jött, hogy Csarkaszk hg. sietve viszi az új bolgár állam szervezését előre. Rövid idő múlva összeül a provinciális törvényhozás és meg fogja választani az uralkodót. Ha ez a hír egy héttel előbb jött volna, akkor valószínűleg a hadsereg mozgósítása lett volna rá a felelet Ausztriának. De hozzá kell tennem, hogy most annak nem lesz az a hatása. Az osztrák kormány bizalommal néz a congressus elé és ezen valamint más hasonló kérdéseknél osztrák érdekekben leendő megoldását reméli. Arról többé szó sincs, hogy Hoffman közpénzügyminiszter speciális kiküldetésben Londonba menjen.

— Az igazságügyminiszter febr. 21-én törvényjavaslatot terjesztett a ház elé a bírói függetlenség visszaállítására s az 1871. VIII-ik s IX-ik czikknek némely intézkedéseinek módosítására tárgyában. A törvényjavaslatnak ezek főbb intézkedései.

Az 1875: XXXVI-ik t. cz. — az 1-ső §-nak s a 4-ik §- második bekezdésének kivételével hatályon kívül helyeztetik. — A fegyelmi vétség büntetései: a) roszás, b) feddés, c) pénzbüntetés, d) áthelyezés, e) hivatalvesztés. — Az áthelyezés büntetése külön, vagy a három első büntetés bármelyikével együtt is alkalmazható, midőn a vétség természete az elmarasztalt bírónak addigi működése köréből való eltávolítását a

bírói hivatal érdekében kívánatosá vagy szükségessé teszi.

Ily esetekben a fegyelmi bíróság ítéletében kimondja az áthelyezést, s az az ítélet jogerőre emelkedésétől számított hat hó alatt a miniszter által ő felségének kieszakendő, különben az ítélet e része hatályát veszti. Az áthelyezés költsége az elmarasztalt bírót terheli, a fegyelmi bíróság azonban a vétség nagyságához képest arányosítva meghatározhatja, hogy a költségek csak bizonyos összeg erejéig terheljék az elmarasztalt, mely esetben annak többi részét az állam viseli.

Az 1871: VIII-ik tczben megállapított fegyelmi bíróságok illetékessége csak az 1869. IV. tcz. által meghatározott bírói jogokban részesülő bírákra és ügyészekre terjed ki. A bírói segéd- s kezelő személyzet s a végrehajtók feletti fegyelmi hatóságot — beleértve a járásbírók s segéd- s kezelő személyzetét is — a törvényszékek, illetőleg sajad segéd- s kezelő személyzetükre nézve a felsőbb bíróságok alakítandó közigazgatási fegyelmi tanácsaik által gyakorolják, s az utóbbinak határozatai közigazgatási uton közvetlenül az igazságügyminiszterhez fellebbezhetők.

Az 1871. IX-ik tcz. 1-ső §-a a következő ponttal toldat meg: „c) ha a bíró személyes viszonyai vagy egyéb fontos körülmények a bírónak addigi állásán való üdvös működését lehetlenné, s ennélfogva áthelyezést a bírói hivatal érdekében kívánatosá teszik.” E pont esetében az áthelyezett bíró költségek költségei megtéríthetnek.

A törvényszékek a járásbírók s bírói bíróságokhoz, melyek ugyenazt ezt megengedi, oly bíróságokhoz, melyeknél hátralek halmazódna fel, ideiglenes szolgálati tételre — de legfeljebb félév tartamára — hason vagy felsőbb fokú bíróságokhoz, a miniszter által átrendelhetők. Az ily átrendelt bíró szabályszerű uti költségein felül a szolgálati tétel tartamára eső rendes fizetése felének megfelelő működési pótlékot nyer.

— A kiegyezési tárgyalásokról ezt írja a „Tresor”: A kiegyezés még távolról sincs fedél alá hozva. A quótábizottságban ujabb kezdetet vesz a hosszas és keserves küzdelem a restitutióért, s mint új vitatárgy ott van a 80 millió adósság kérdése. A deputációhoz az osztrák kormány így fog fordulni: „Hogyan, ti egy millióért kérdésessé akarjátok tenni a kiegyezést, vesztélyeztetni akarjátok a monarchia fennállását; tudjátok-e, hogy egy millió nem jelent semmit akkor, midőn a kormány minden pillanatban a ház elé léphet 300 millió hitelkéréssel, ha ugyan is a rettegett szikra a puska poros hordba esik. És a magyar kormány a quótáldótséget így fogja apostrofálni: „Magyarországnak ugyan joga van a 80 millió adósságot olyannak tekinteni, mint a mely az országot jogilag nem kötelezi, azonban legyetek méltányosak annyival is inkább, minthogy az adósság visszafizetésére ez esetben Magyarország nem fog semmit költeni, mert hiszen a bank saját jövedelméből fogja magát kielégíteni.

Tíz év alatt csak csekély összeg fizetendő. És hogy aztán, mi jön, ki tudja, mi lesz tíz év múlva a kiegyezésből!” Ez a magyar quóta küldöttség méltányossági tekintetből meg fogja szavazni a 80 millió bankadósságot. (?) Azonban a kiegyezés még akkor sem kész. Mert az „osztrák-magyar bank” még nem lesz kész, miután az egyezmény a bank és a két kormány közt még nem jött teljesen létre, sem az osztr. nemzeti bank részvényeseinek közgyűlése nem mondta ki utolsó szavát. Az alkormányzók válaszlására vagy kinevezése, ez a kérdés. A kormánybefolyás egész sulya a közgyűlés tagjai ellen fog fordulni. „Hogyan? — mondják majd a kormányok közegei, — ti egyszerű részvényesek akarjátok magatokra venni odiumát annak, hogy a monarchia politikai alakulását megzavartátok. Ily eljárásra nincs példa az egész világon.” Hogy ily porssioval szemben mit fognak tenni a részvényesek, azt nem tudjuk, de ismeretes, hogy a jan. 28-iki közgyűlésen mikép nyilatkoztak. A kiegyezés pohara már csordultig van és ha Magyarország követelését nem fogja leszállítani, a kiegyezés nem is fog létre jönni.

A drinápolyi béke.

A Journal de St.-Petersbourg-ban megjelenlent jegyzőkönyv hivatalos szövegezésében a következőleg hangzik:

„Tekintettel a hadviselő orosz és ottomán hadseregek közt kötdendő fegyverszünetre, ő exceják Server pasa, a magas porta külügyminisz-

tere és Namyk pasa, szultán ő Felsége civillistájának minisztere, teljhatalommal fölruházva, Miklós császári nagyhercegnek, az orosz hadsereg főparancsnokának főhadi szállására mentek. Miután a császári nagyherceg által ő Felsége az orosz czár nevében kijelölt alapokat az ottomán meghatalmazottak elfogadták, ezeket közös akarattal a következőkben állapították meg.

1. Bulgária, a bolgár népség többsége által kijelölt határok közt, melyek azonban nem foghatnak át csekélyebb területet, mint az a konstantinápolyi értekezlet megszabta, autonom, adóköteles fejedelemséggé alakították, keresztény-nemzeti fejedelemséggé alakították, a militiával. Az ottomán hadsereg többé nem tartózkodhatik Bulgáriában.

2. Montenegro függetlensége elismertetik. Területének nagyobbodása, annak megfelelőleg, a mit a hadiszerencse juttatott birtokába, biztosítatik. A végleges határok utólag állapittatnak meg.

3. Románia és Szerbia függetlensége elismertetik. Az előbbi kellő területi kárpótlásban, az utóbbi határkiigazításban részesül.

4. Bosnia és Hercegovina kellő garantiákkal ellátott önkormányzati közigazgatást kapnak. Hasonló újítások létesíthetnek az európai Törökország más keresztény tartományaiban is.

5. A magas porta kötelezi magát arra, hogy Oroszországot a háború költségeiben és a szenvedeti veszteségeikért kárpótolja. A kárpótlás módja, vajjon pénzbeli, területi vagy más természetű legyen-e, utólag állapittatik meg. ő Felsége a szultán meg fog egyezni az orosz czár ő Felségével arra nézve, hogy Oroszországi jogai és érdekei a Bosporusban és Dardanellákban biztosíttassanak.

A két kormány meghatalmazottai közt ő Fensége a császári nagyherceg főhadiszállásán azonnal tárgyalások fognak megindulni a békeelőzmények megállapítása céljából. Mihelyt e békealapok s a fegyverszüneti conventió aláíratnak, az ellenségeskedések a hadviselő felek közt, beleértve Romániát, Szerbiát és Montenegrót, a béketárgyalások egész tartamára, fölfüggeszketnek. Az Ázsiában hadakozó hadseregek főparancsnokai azonnal értesítést kapnak, hogy egymás közt szintén fegyverszünetet köthessenek, mely a hadműveleteket ott is beállítsa.

A császári ottomán kormány meg fogja parancsolni csapatainak, hogy a fegyverszünet aláírása után Widdint, Ruscsukot és Silisziátrát Európában és Erzerumot Ázsiában őrítsék ki. Azonfölül az orosz csapatok meghatalmazást nyernek arra, hogy a tárgyalások tartama alatt a harcztérnek a fegyverszüneti egyezményben közelebből meghatározott pontjait katonailag megszállhassák.

Ennek hitelesítésére az illető jegyzőkönyv két példányban készítettet s aláíratott Drinápolyban, 1878. január. 19-én. (31.)

(Aláírva:) Miklós. Szerver. Namyk. A Journal de St.-Petersbourg ezután közli a fegyverszüneti egyezményt, mely a fegyverszünet tartamát s a demarcationalis vonalakait állapítja meg s melyet orosz részről Nepokojcsikky és Lewiczky, török részről Nedji b és Osman írtak alá. Közljük ebből azon pontot, mely a fegyverszünet tartamát határozza meg:

„Fegyverszünet köttetik egyfelől Oroszország, Románia és Szerbia, másfelől Törökország hadseregei közt a béketárgyalások egész tartamára s annak kedvező kimenetelig vagy meghiusultáig. Ez utóbbi esetben, mielőtt a harc újra kezdődne, köteles minden hadviselő fél a fegyverszünetet három nappal előbb felmondani, megjelölve a napot és az órát, mikor a harc újra megkezdetik. A három napi felmondás ideje azon pillanattól számítandó, melyben az egyik fél a másikat az erre vonatkozó legfelsőbb helyről vett utasításról értesíti.”

Az új pápa.

Az unjonnan megválasztott pápáról, XIII. Leóról a „P. L.” római tudósítója a következőket távirja Rómából febr. 20-án:

Pecci (kiesek neve ugy olvasandó, mint a magyar Pécsi) egész Europa politikai intézményeit tanulmányozta és a mennyire ezt egy pápáról általában elmondani lehet, — modern ember. Erőlyes, büszke, majdnem fenhéjazó, mint camerlengo majdnem zsarukkép lépett föl, ha arról volt szó, hogy azt, mit helyesnek és méltányosnak tart, keresztül vigye.

XIII. Leóról körünyezete inkább fél, mint szereti őt. Beszélk róla, hogy egy alkalommal odanyilatkozott, miszerint, ha pápának választják,

Hirdetési díjak

Hatszaz hasábozott garmond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Haasensteint et Vogler (Wallischgasse 10.) Bud. Mosse Publicistische Bureau Budapest. Haasensteint et Vogler hirdetés közv. irodája. Weisz János hirdetések felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapesti szervitátor 5. sz.

Nyiltéri czikkkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, havá az előfizetések és hirdetések küldendők.

a megválasztás után való napon sétát fog tenni a városban, hogy a világi hatalom elvesztésére nem fektet sulyt, sőt azt szerencsének tartja a pápaságra és a népre nézve. Mindamellett szigorú vallási nézetekkel bír.

Minden arra mutat, hogy belőle ha nem is abszolút nagy ember, de mindenesetre egyik legkiválóbb és mindenkéféltől legonállyabb pápa lesz: oly pápa, ki nem fogja magát környezete által befolyásoltatni engedni.

Róma, febr. 20. Tegnap délután 4 és fél órakor, XIII. Leo pápa a basilikában a felső atrium ablakából megáldotta a népet. Az új pápa száraz, magas alak, haja egészen ősz, hangja hatalmas és érezes. Tegnapi első megjelenése az asceta benyomását tette. A Dei omnipotentis áldás szavakra a nép lelkes és viharos kiáltásokban a frenetikus evviva-szavakban tört ki.

Róma, febr. 20. Az új pápa koronázása vasárnap lesz.

A pápa azért vette fel a Leo nevet, mert jelezni akarta, hogy küzdeni fog Bismarck és a czár ellen, de transactióba nem bocsátkozik.

Róma, febr. 21. A bibornokok ma d. e. hódoltak az új pápának a Sixtus kápolnában.

A pápa ezután Austria-Magyarország, Franciaország, Spanyolország és Portugallia nagyköveteit fogadta. A francia nagykövettel hosszabb ideig értekezett.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház febr. 21-iki ülésében Simó Lajos előadó bemutatja a gazdasági bizottság jelentését s a ház jelen havi költségéről s a mult-havi számadásokról.

Kinömatik, szétosztatik s tárgyalása aszombati ülés napirendjére tűzetik ki.

Perczel Béla igazságügyminiszter törvényjavaslatot nyújt be az 1875: 36. t. cz. hatályon kívül helyezésére és az 1871. 8. és 9. t. czikknek némely intézkedésének módosításáról.

Ki fog nyomtatni, szétosztatni s előzetes tárgyalás végett az igazságügyi bizottsághoz utasítatik.

Következik a napirend: a magyar korona országai és ő Felsége többi országai és tartományai közt kötött vám- és kereskedelmi szövetségről szóló tvjavaslat részletes tárgyalásának folytatása.

Pulszky Ágost elfogadja Szilágyi D. indítványát.

Baross Gábor a bizottság előadója rövid beszédben védi a bizottság álláspontját.

Paczolay János b. Simonyi és Szilágyi indítványa mellett nyilatkozik.

Paczolay után Kállay Béni Szilágyi módosítványa mellett, majd pedig gr. Lónyay Menyhért szólnak fel, ez utóbbi a provisoriumot ohajtván.

Széll Kálmán felett Lónyaynak; azután következtek b. Simonyi Lajos és Szilágyi Dező zárbeszédei; amaz hozzájárulván Szilágyi indítványához.

Tisza felett és ezzel 3/2 órakor az 1. § feletti vita véget ért. A névszerinti szavazás eredménye a következő:

Az eredeti szöveg mellett szavazott 187 képviselő.

Ellene, vagyis Szilágyi mellett 161, így a többség 26; távol volt 94.

Megkezdődött a 2-ik §. tárgyalása, melynek elfogadása ellen Tarnóczi Gusztáv szólalt fel hosszasan; a ház azonban a 2-ik §-t is változtatlanul elfogadta, s elment azután egészen a 6-ik §-ig, melyhez Lichtenstein József hosszasan kívánt szólni. Minthogy az idő már igen előre haladt, a ház a 6-ik §-ik tárgyalását holnapra halasztotta.

Ülés vége 2 óra 55 perczkor.

A főrendiház ülése febr. 21-én.

Folytatik a büntetőjavaslat folytatolagos tárgyalása.

Az 54 §-nál, mely a hivatalvesztést említi föl mint büntetésnemet, Samassa József egri érsek kérdést tesz az iránt, vajon a hivatalvesztés kimondását a bíróság egyházi hivatalokra nézve is gyakorolhatja-e.

Csemegi Károly a törvényre utal, mely e tekintetben egész nyiltasággal szól. Semmiféle egyházi hivatalba a bíróság nem avatkozik, csak az azon minőségben tekintetnek a papok közhivatalnokoknak, a mennyiben az államot vagy társadalmat szolgálják, (pl. anyakönyvvezetés stb.) s e

tőren elkövetett vétség vagy büntény sem hivatalvesztéssel, hanem csak a jelzett tényekre való köpösítés elvételével büntetettik.

Samassa Józsefet a nyilatkozat arról győzte meg, hogy a javaslatban csakugyan hiányzott a világosság.

A törvény világossága érdekében azt indítványozza, hogy a „hivatalnok” szó helyett félre magyaráztatás elkerülése céljából tétessék a „közhivatalnok” kifejezés.

Vay Miklós b. megnyugszik a kormány nyilatkozatában, mely szerint senki sem szándékozik az egyházi hatáskörbe avatkozni.

Perczel Béla igazságügyminiszter a 460-ik §-ra utal, mely taxativé elősorolja, kik számítanak a közhivatalnokok közé; attól tehát nem kell tartani, hogy egyházi személyek közhivatalnok gyanánt tekinthessenek s így hivatalvesztéssel büntethessenek.

Czirák János gr. sürgeti világos intézkedések fogalmazását.

A ház a hármass bizottság módosításával változatlan elfogadja a javaslatot.

Az 54—57. §. változatlanul marad. Az 58. §-nál Czirákynak aggályai vannak az iránt, hogy vajon pl. az, ki gyámsági minőségében elkövetett büntényért hivatalától megfosztott, a büntetés kiállása után újra visszakér-e oda. — Csemeghy Károly utal a gyámügyi javaslatra, mely e részben egész határozott intézkedéseket tartalmaz.

A javaslat változatlan marad.

A 67. §-nál Nyáry Gyula nyújt be módosítást, mely szerint ha meg nem kezdetik, ne a bűnkísérlet, hanem csak a bűnkísérlet mondanak büntetnek, mert az összeköttetésben van a felbujtás kérdésével.

A §. változatlanul elfogadjatik, miután Csemeghy utalt rá, hogy itt az általános intézkedés kimondásáról, nem egyes esetekre alkalmazásáról van szó.

A 76. §-nál Czirák kifogásolja a részesség beszámíthatatlanságát; Csemeghy arra utal, hogy csak azon állapotról van itt szó, melyben az ember valóságilag öntudatlan, úgy szólva marha; szól még Ürményi, ki arra emlékeztet, hogy sok esetben maga a részesség is a büntényre való szándékból jöhet létre.

A ház a §-t változatlanul fogadja el.

A főrendiház ezután jelentéktelen módosításokkal nagy gyorsan egész a 166. §-ig haladt.

A 165. §-nál Csemeghi felszólalására elfogadjatik a hármass bizottság jelentése, értelmében, hogy a hatóság elleni erőszak büntetett és nem vétséget képez, s büntetése börtön s nem fogház.

Radvánszky Antal a 171. §-nál a magyar nemzet és állami eszme elleni izgatás büntetését akarja felemlíteni.

Majthényi László utal a nemzetiségi ügyekre, különösen a keleti háború alkalmából. A nemzetiségi izgatást ha el nem nyomjuk, szeporkái szét fognak pattogni, s nem bírnak vele. Nem lát a javaslatban olyan §-t, mely a nemzetiségi izgatást határozottan megnevezné. Így p. o. ha valamely tanár azt mondja; nincs magyar király, a magyarok betolakodó hordásak stb. nem lehet határozott §. alapján büntetni. Pártolja Radvánszky módosítványát.

Csemeghi Károly ellenzi a módosítványt.

Radvánszky beleegyezik, hogy e kérdés később tárgyalassék. Prónay a kérdést a hármass bizottsághoz akarja utasítani.

Csemeghi Károly a legközelebbi ülésen akarja tárgyalni a kérdést.

A ház ezt elhatározza, minek következtében a 172—173-ik §§-ok függőben hagyatnak.

A 174. §. után egy új §. főlvetélt ajánlja a hármass bizottság, mely §. a büntett utólagos nyilvánosan történő helyesléséről szól. Prónay br. ellenzi a §-t oly értelemben, hogy az államfőhöz szentelt büntetendő cselekvényeknél a helyeslés büntetése ne lehessen nagyobb 3 havi fogháznál. Hosszabb vita után, melyben gróf Csáky László, Csemeghi a kérdést megvilágított beszédében, Czirák János gróf és Vay Miklós vesz részt. A ház azonban nem dönti el a kérdést. Ez is függőben marad.

Az ülés délután fél négy órakor ért véget.

BUKURESTI SZEMLE.

Közelebbi szemlémben Urechia vöröspárti képviselő beszédét ismertem, melyet Besszarabai érdekelten tartott. Ez alkalommal Kosztiche Manolache Japuranó moldovai konservatív szenator beszédéből közlök néhány érdekes részletet, melylyel a vörös miniszteriumot fogta ostrom alá azért, hogy a békepreliminár felől Sturdza interpellációjára nem bír felvilágosítást adni a szenatoroknak.

„Beszédem kiindulási pontja az lesz, a mit a senatus és képviselőház szavazata t. i. a háború megszavazása óta tettek. A mit Sturdza kért, az az egész ország, egy nemzetiség kérdése (Bravó, taps) Uram! ha Sturdza szavai az egész országot megindították, mi ne mondjuk-e ki azt, a mi nyomja lelkünket? Rosszasul beszélünk hazánkat és ellenesége lennénk a minisztereknek, ha a jelen súlyos helyzetben föl nem hívám a minisztereket, hogy

mondanak meg: vajjon nem tartják-e ők magok is veszélyeztetve a haza érdekeit saját kezeikben? (oh oh) Hallom Geani felszólalását. Tudom mit ért: „miniszter akarok lenni”. Legyen nyugodt, nincs annyi barátom, mint ellenségem itt. Ha még ezen szerény beszédem is gyanút ébreszt, akkor nincs mit keresünk a senatusban, kik miniszterek voltak és lehetünk, hanem menjünk haza. Geani ur vezényszóra akar-e szavazni? susbaeti, jos baeti! (Nevetés) Geani ur! Ön híres, de ilyen elveket nem tanult Párisban. (Nevetés).

A vád alól felmentett miniszterekre nézve azt jegyzi meg, hogy jobb lett volna a gyors igazságszolgáltatás, mint a késő visszavonás. (Taps) Bratianutól megvárta volna, hogy menjen személyesen Szt.-Pétervárra és mentse meg Besszarabiát. A miniszterelnök közbe szól: „Meg lehet azt remélni, hogy Szt.-Pétervárra fognak engem küldeni.” A nemzetnek és sajátjának azt a tanácsot adja, hogy ne kérkedjék mértéken túl a történetekkel, hanem legyen szerény a súlyos napokon, mint a darabot a szuetté sapkával, rongyos bocskorral; de legyen méltóságos; mert itt a kiábrándulás ideje. Egy hang: A családásé. Szólok: most még nem nevezem csalódnak. A miniszterekre kimondja, hogy ők szétérvén a párisi szerződést, elvesztették a jogot, arra hivatkozhatni. Mindig azt mondták, hogy nincs többé Európa, nincs párisi szerződés. Egy hang: „Európa elhagyott minket.” Szólok: „De mit látunk most? Európa emelkedik és hegyezi füleit (Nevetés) és a miniszterek ezzel büntetve érzik talán magukat. Van nálam egy hírlap, a mely gr. Andrássy személyes lapjának tartatik; úgy látom, hogy az értekezlet Bécsben vagy Lausanne leand; de azt csak elhiszitek, hogy Ausztriának is van talán annyi befolyásoskaja mint nekünk. (Nevetés) No uraim halljuk ezt a lapot. Bretauu: „Miféle lap?” Szólok: „Az Andrássyét. Bretauu: Melyik az a lap? Szólok: „Correspondencia generala austriaca”

Egy kormány sem ösmeri el, hogy neki van külön lapja, a „Stafeta” s em a Cogalniceanó lapja (nevetés) a stéva Romiei” sem, hót Andrássy sem mondandja, hogy neki lapja van (nevetés) és mégis ime mit mond az a lap. Idézi azon tételt, mely azt állítja, hogy a Besszarabiát való zajtűtést Bécsben csak tettelesnek tekintették. „Est generalem considere ici comme simulé”. Szólok e fellevés ellen tiltakozik, de azt a következtetést vonja le, hogy a miniszterek már t. i. a vörösekbe többé seholsem hisznek. Áttérve Sturdza interpellációjának lényegére, azt hiszi, azért nem kapott a miniszterium Drinápolyból tudósítást, mert a futár lova utközben megdöglött (Nevetés) Hadviselő felek voltak és a béke felől mit sem tudtak. Nem nyitották ki számatokra az ajtót és így künmaradtak. Ágyuink dörgéséből tulzott követeléseket vontunk le, de Oroszország így okoskodik: Valameddig Európa el nem ösmeri Romania függetlenségét, addig Törökország kiegészítő része marad.

Haszatlan határozunk, ha egy angol képviselő ily értelemben nyilatkozott; nagy hiba, hogy port hintettünk népünk szeméi közé; ámitottunk magunkat s ma ezen ámulatban vagyunk (Taps) Többet mondok: azt sem tudjuk, hogy a Dunát miért léptük át: miért mentetek Viddin alá és miért jöttetek el alóla? Mert rendeletet kaptatok a fővezértől. Ezzel vagytok büszkéek? Hogy függ ez össze, régebbi cifra kérdéseitekkel.

A congressusra, szólok nézete szerint, be kell kéredzni Romániának, még ha elis utasították is, mert kérnie kell az üdvös semlegeséget. Hiszem, úgy mond szólok, hogy függetlenek leszünk, de ne feledjük, hogy két nagy hatalom között felette válságos leand helyzetünk.” E szemle írja még akkor mondotta ezt, midőn a veres kormány háborút izent legjobb urának a töröknek. Ezután szólok a gazdasági és mivelődési ténre csapván át, így szól: Harminczé alatt három occupatiót látott hazánk s ilyen viszonyok között hogyan haladhatna hazánk? A legmelyebb tisztelettel van szólok Oroszországnak és a czár iránt, de talán szab nek is hazája megtartása érdekében szavát fölemelni, s beszédét azzal végezi, hogy a vörösek leand minden dicőség, de a felelősség is. (Hosszas taps.)

A ki e beszédet így kivonatban is átfutotta, meggyőződhetett, hogy nem csak Európa hegyezi füleit, hanem ugyanezt teszi a fejeir-párt is és ennek nevében az oláh-nyul is. Japuranu magyarul Nyulasi. Ez egészen természetes, mert a vörösek a mit ígértek a nemzetnek, azt be nem válthatják s így a por-hintés ideje lejárván, helyet kell adni a fejeirpártnak, hogy mentsem meg annyit a mennyit lehet.

Az a kormány, a mely a párisi szerződést szétépte, Európa előbe a párisi szerződéssel kezében, nem léphet. A miniszter-krisis tehát küszöbön van. A mór-oláh megtette az oroszoknak a szolgálatot s most mehet. A két párt testvéri ölekezése épen 24 óráig tartott. Fáj az végtelenül a Rosetti Romanulujának, de erre a fejeirpárt ezt feleli: mi a Romanul pártjának alázaos bámuló nem leszünk.

Frattia e rupta.

Háziipar mozgalom Háromszéken.

A székely háziipart és ipariotkatást terjesztő egyesület alig másfél hó alatt Binder Lejos

gépész-mérnök vezetése mellett S.-Szt.-György városában a gyapju (harras) kendő készítését annyira meghonosította, hogy az a f. hó 12-én kelbireg rendezett kiállításon minden látogatót meglepett. Ezen kis kiállításon hölgyeink és fiatal tanulólányok megmutatták, mire vagyunk képesek és mily utat választunk a külföldi ily nemű ipar kikészítésére, meghonosítására. Közel 80—100 db kendő volt kiállítva különböző mustrákban, egyik szebb a másnál. Szakértők nyilatkozata szerint e már mintegy 50 családnál meghonosított ipar a külföldi hasonló iparral a versenyt minden tekintetben kiállja és mi több a készítőnek, ha szorgalmasan dolgozik, 60—90 kr. napi keresete van mellette; csak ezen egy iparág mellett is hány ezer oly kéz nem kereshetne kenyeret, mely most részint előttele, részint más terhebb munkára alkalmatlan voltánál fogva télenli hever s másnak dolgozni szégyennek tartja, holott rá van szorulva.

Elismerést érdemel nőinknek e téren tanusított ügybuzgalma, de az ipar előmozdításában megynék nagyérdemű főispánjád az országnak rész, ki tettel és tanácsosul mindig első az első között is, s mint az egyesület elnöke fáradszatlannul munkálkodik azon, hogy ezen egyesület a székely nép számára ipart és kereskedelmet teremtsen alapjául jövő felvirágzásának.

Az egyesület is csekély anyagi erejéhez mérve annak buzgó vezetői segítségével oly alkotást tett és tesz, mely a székely nép történetében bizonyára fényes betűkkel lesz feljegyezve. Letette a székely nép szövészeti iparának alapját az által, hogy S.-Szt.-Györgyön egy művészeti tanműhelyt nyitott, melyben ma indítottat meg egy asztal-, ágylertő, függöny és asztalnemű Jaquard szövőszék, egy pár nap múlva megindul egy szőnyeg szövő (Lauteppich) Jaquard és még pár vászonzőző szék Szászország mintájára. Részemről nagy reménnyel üdvözlöm a napot, melyen ez megindult, mert hiszem és remélem, hogy ezen túl itthon előállítható s hasonló ságu iparcikkeink kiszorítják a külföldit, s hiszem és remélem azt is, hogy hölgyeink és kereskedőink felkarolják a honi gyártmányt s ezáltal iparunkat és vagyonunkat emelik.

Midőn teljesen rendben leszünk, többet írok a szövészeti tanműhelyről és produktumairól, most csak még azt jegyzem meg, miszerint az ily nemű ügyek felkarolására adjon isten sok oly város és annak polgárait, mint a milyen S.-Szt.-György.

Egy munkás.

Könyvismeret.

„Az önkormányzat és pénzügye.”

— Hegedüs Sándortól. —

(Vége.)

Irlandban a grófsági hatóság a baroniasséj és a nagy jury közt oszlik meg. Egy másik specialitás Irland fejlődésében az, hogy az önkormányzat vasutat létesített, garantia mellett. Így Mulingartól Galwayig, Dunmowaitól Skibbereig Cork megyében levő vasut sat. grófsági garancia mellett jött létre: sőt Waterford megye és város a vasut igazgatóságában is részt vesz. Az inség idején pedig, részint állami, részint grófsági költségen négy csatorna épült.

Általában szölv a önkormányzat bírói hatásköre nagyobb Skóciában, mint Angliában, az állami beavatkozás leginkább mutatkozik Irlandban, a mi különben politikai okokból igen könnyen megfeythető. Irland helyi önkormányzata 1872-ben 2,900,000 font sterlingbe került.

Administratív és pénzügyi tekintetben a grófságnál nagyobb jelentőségre jutottak a grófság területén részben a békebírói hatóságtól elváltan fejlődött újabb keletű kerületi hatóságok; nevezetesen a szegényügyi unio, az ügyi kerület és az egészségügyi hatóság.

Mi az első, a szegény ügyet illeti, ez 1834-ben nyert szervezetet, kötelezővé tétetvén a községeknek szegényügyi uniókka egyesülése. Meg lön hagyva a segélyezés módja, dologházak építése és fizetéses hivatalnokok tartása, úgy, hogy most Angliában több, mint 650 poor-law-unio van, átlag 30,000 emberlő lakott kerülettel. Így lépett a község helyére a kerület a szegény segélyezésében. Ezt követte Németország is.

Mind a mellett a község is mint ilyen szerepel az ügyben; választott szegény felügyelője az első forum a szegényügyben, ő veti ki a szegény adót s a békebíró hagyja helyben, 1862. óta pedig az unio bizottsága által ellenőriztetik.

Hogy mekkora Angliában a pauperismus s egyzersmind, hogy a szegényügyet mennyire fölkarolta az angol önkormányzat, mutatják a következő számok: 1872-ben 8 millió fontba, 1873-ban 7.6 millió font sterlingbe került a szegény segélyezés (szegényházak), ezenkívül szegényadózim még szedetett 1872-ben 3.7 millió font, 1873-ban 4 millió font, 1874—5-ben 6.6 millió font sterling.

A szegényügy mintájára az egészségügy is országos szervezetet nyert, 1848-ban kodifikáltattak az erre vonatkozó számos eltérő törvények. Egészségügyi hatóság alakított a központban, községben és városban. Ha egy községben 7 éven át ezer emberből 37 elhalálozott, az adó-

zók egy tizede kérhetné az egészségügyi hatóság megalakítását. A helyi bosara központinak közvetlen hatósága alá került.

De tán elég is ennyi iselitol. Mellölve itt az angol önkormányzat szövédékeinek további részleteit, átalakulásait és elágazásait Amerikában és Ausztriában, még csak az legyen fölemlítve, hogy 1875—6-ban az angol önkormányzat összes jövedelmei (helyi adó, állami segély, kölcsön és más jövedelmek) 43 millió font sterlinget tettek ki, mely összeggel szemben ugyanazon évben 99.6 millió font st. adósság állott.

Sorainkat azzal végezzük, hogy Hegedüs becses munkáját még egyszer a legmelegebben ajánljuk minden mivel és értelmes magyar olvasó figyelmébe.

N. B.

BELFÖLD.

(Nőgyeleti bál.)

Sz.-Udvarhelyt, 1878. febr. 19.

Tisztelt szerkesztő ur!

Folyó hó 18-án a nőgyeleti koszorubált rendezett. Valóban a mit a nő fíradhatlan munkássága hoz létre, azt rendezesen sikerdus eredmény szokta követni.

Rég láttunk egy oly bált, melyet e koszorúval — női társaság és jövedv tekintetében — párhuzamba lehetne állítani.

Tizenkét óráig kell vala, hogy tartson a mulatság, hanem azt az általános kedv és a rendezőség 4 egész órával töltötte meg. A jelenlét hölgyek nevelből — a mennyire föl tudam jegyezgetni — álljon itt e koszorú: Ugrom Lázárné egyet elnökön leányával, öv. Kabos Károlyné, Szabó Istvánné, Szabó Mártóné, Sándor Mózesné, Gyalokai B. Irma, Váró Ferenczné. Kénosi Béláné, Ádám Dénesné, Szabó Dénesné, Móricz Gyuláné, Szabadi Ferenczné, Hlatki Miklósné, Gérics Adolfné, Gyarmati Ferencné, Gergely Lajosné, Kovács Jánosné; Kelemen Róza, Szabó Nella, Biális Irma, Ugrom Róza, Kiss Juli, János Kornéli, Zagoni Biri, Weigler Adél, Gergely Ilka, Hikmann Nina, Gyarmati Nina, Gérics Ilka, Gál Ilka, Elekes Vilma kisasszonyok. A második nőgyest 87 pár tánczolta.

S. I.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Kalászat

az örmény irodalom mezején.

(Vége.)

Néhány kiválóbb örmény, buzgóbb mint képzeletben honi, nemzeti nyelvűnek óhajtván kívívni az elsőreget, egész bátorsággal azt állítja, hogy az örmény nyelv volt az, melyet első szőlőnk beszélték, sőt akadtak oly együgyűek is, kik e tekintetben a sz. írásra támaszkodva isteni tanításoként hitték. Azonban ezeknek, mint minden ódon nyelvészeknek álmai a tudományos buvárlat világa elől messze tünnek el. Ma már tudva van, hogy az örmény nyelv az iráni nyelvcsoporthoz egyik legelsőbb s legjobban őrzött sarkadéka; e csoportozat pedig az ázsiai nagy nyelvcsaládból alakult.

A jeles örménytudós Petermann H. berlini egyetemi tanár egy vélekedik: „hogy tekintve az örmény nyelv hangzati szervezetét, előbbi korból való mint a zend zsengéje: az iráni nyelvcsoporthoz.”

A képzés törvényeinek ismerete lehetővé teszi azon nyelvnek zsengéjének alkotásához jutni, melyek a perzsa-achemenidák uralkodása alatt voltak használatban. Ezen köznépi fajnelyvek magokban foglalnak csodálatos hangzatos ódon szavakat és nyelvtani alakokat, melyeknek jelenlegi használata az Eufrat környékén divatozik. Mint minden más nyelvben, úgy az örményben is több apró csoportokra oszlott fajt, vagy inkább tájnyelvek vannak. Nem lesz tehát érdektelen itt megismerni a nemzet szétszórása által támadt fajnelyvek eredetét.

Az örmény nép vallásáért folytonos zaklatás és pusztításoknak volt kitéve, és sokáig az idegen hódítók vad önkényének alávetve, míg az örmény nagyok bátorítása folytán a zsarnokság ellen feltámadtak, de szerencsétlenségükre, mert ez eset alásta hazájuk jobb sorsra méltó jövőjét, a XI-ik századtól kezdve mind nagyobb számban kezdenek kiköltözökni a világ különféle tájaira, hol az óhajtott békét fellelni remélheték, és mindent a hová telepedtek a menedéket nyújtó ország törvényeit, nyelvét és szokásait elfogadták, a nélkül azonban, hogy a benszült nép zömével teljesen azonosultak volna.

Így látjuk őket mai napon kisebb nagyobb csoportokban elszáradva a világrészekben. Nagy számban vannak képviselve az orosz uralom alatt levő kaukaz tartományokban, mások Anatólia ozman jogar alatt levő területén, továbbá Perziának és brit Indiának több pontjain találhatók. Európában pedig Oroszország közép és déli részeiben, Lengyel és Osztrák-Magyarhon keleti felében laknak.

Ezen terjeszkedési, vonzalom, a kereskedési és üzérkedési szellem folyománya, melyre nézve e nemzet kiváló hivatással, mintegy vele született természettel bír; ez vezette el őket a távoli indus szigettengerre, ez keletnek csaknem áthatlan

országai; China és Japánba, hol mindenütt fel tudtak magokat tartani életveltségük által.

A költőzködéssel járó erkölcs, nyelv- és szokás írtó viszontagságok közt is az örmény nép hál maradt távol hagyott hazája emlékéhez és ősi, patriarchalis egyszerűségéhez: mint szótromból egysége zálogát, mint utolsó testvérfrüv kötelékét, megtartá a letelepülés helyén is vallását, ősi szokását, egyház-irodalmi nyelvét. Az örmény irodalmi és nép-nyelv megszünt ugyan az élet színterén szerepelni, mert hisz az századok óta halott, de a történelmi kincs és a számtalan műemlék, melyeknek feliratok képében szerepel, azt halhatatlanná tévük.

Népies fajnelyve még él ugyan, de a családház küszöbét nem lépte át, mert ezentul a külső élet viszonyoknál azon ország nyelvét használják, melynek fogadott polgáraivá lettek.

Villefroy abbé, a zsidó és örmény irodalomban jártas orientalista, már a múlt század végén látá az új fényt, melylyel Örményország megvilágítandja az ósvilág történelmét, mit közzétett egy iratában a tudományos világunk, de ezen állítást sokkal merészebbnek ítélék, sem a figyelmet leköthette volna, s így a tudós abbé szavai ezuttal viszhangra nem találhat. Ama korszakban senkinek sejdíté, hogy az örményirodalomban, melynek csak hittudományra vonatkozó része: Ios ismerve, s melyet ezért némi megvetéssel a papok és barátok irodalmának czimezetének, annyira érdekes és méltó találatik felfedezésre, nagybecsű adatokra. Csak 60—70 évvel Villefroy után történt, hogy ennek hagyományát és eszméit újra felkarolá és megtermékenyíté Saint-Martin, a széles tudomány kritikus; ezen jeles férfi rögton föfogá azon előny horderéjét, mely az örmény történelem kincses bányáiból nyerhető, s összegyűjté buvárlatának részletes eredményét, „Örményország történelmi s földrajzi emlékek” című nagyfotosságu művében.

A tudós író, mint szavaiból kitétnék, szintén kétkedett az örmény nyelv jelentőségében, mind addig, míg oknyomozásai az ellenkező meggyőződésre nem vezették. „Ki gondolta volna, hogy egy népi, melynek jelentékeny része a muzulmán járna alatt görnyed, más része, mint izrael népe, szétszórva barangol az ó világ minden országában, valaha irodalommal foglalkozott volna és bima tudományos nyelvvel, mely ki van mívelve a legregibb idők óta és meg van állapítva az ismeretek minden ágaira vonatkozó nagyszámu munkák által.” A haladás lendítésén működtek Prudhomme Evarist és Langlois, nem emlíve az egyetem örmény tanszékén lankadatlanul működő hírneves tanárokat, kik azon szerencsés körülménnyel fogva, hogy több kiadallan adat bírtokba jutottak, az ismeretvágyó előtt, mint uttörők becsültekké lettek.

Azonban az itt megnevezett buvárok koránt sem mutattak fel oly gazdag eredményeket, mint bizonyos testületek, kiknek célja, ősi nemzeti emlékeiket a tudomány és nép számára megmeníteni.

Ezen egyesület üdvös működése által Nagy Napoleon császártól már azon kiváltságot nyeré, hogy egyházi cziméhez „Az örmény tudományos akadémiá” czimét is fövehette. E mivel szerzetet a valencei Szt.-Lázár szigetének lakói képezik. A mechtarista atyák, így nevezetnek alapítójuk nevével, 1702-ben települtek le s mindjárt az újítási mozgalom élére állottak. E szerzet, megállapítása óta szüntelen gondnal és buzgalommal gyűjtögetett mindenünne bárhol találtatott örmény műveket, mint tört hajtó deszkát kiragadván a tenger hullámaiból. Még ennél is többet tett a mechtaristák világosító szelleme, mert miután a megmentett emlékek bírtokba jutott, tanulmányai tárgyává tette, a hibátlan kiadásokban azokat az érdekeltek által megszerezhetővé tette. Kezeim közt levő könyvjegyzék magában foglalja, az örmény remekírókat, történezszekeket, szónokokat, publicistákat és költőket, kik az óskortól kezdve a VII-ik századig mivelétté iszósók, ékes írályuk, ékesszólásuk által kitűntek. Sőt hogy azon nehéz nyelvet, melyen a kiadott művek irattak, könnyebben érthetővé tegyék, magyarázatokkal látták el, nem ritkán lefordították, nyelvtanokat, szótárakat, mind meg annyi fáradságos műveket készítettek; névszerint Aucher, Medici Minas, polyglott és Ávedik Gábor nyelvtanai éremelnek említést, de mindezen nyelvtanok közt „par excellence” legzezszerűbb Arsen atya mivelétté, ki mint költő is „Hajk” című hősköteménye által Vörösmartynk „Zalán futásával” versenyez. Egy másik csoportja a Mechtaristák gyülekezetének, mely a valencei anyaházról még a múlt század végén vált el, előbb Triestben állapodott meg; de 1810-ben a francia köztársaság által elűzve, Alsó-Ausztria fővárosa Bécs nyitott számokra menhelyet.

A jeles Aristaces érsek által mindjárt tévékenységöknek hivatások feladatuk irányát adó. A jó és olcsó könyvek terjesztésében e szerzet lett a kezdeményező, mi által az idegen haza népei előtt elismerést és tekintélyt vívtak ki; témerdek elemi-iskolai könyvek kerültek ki; nyelvészet, nevelészet, szótár és dialectikai szakok körből. Világhírű nyomdájuk, mely 60 nyelven állított ki termékeket, tisztaság, csin és kellemes alkotványai által Európa minden ily nemű nyomdát fölülmulja.

Napjainkban e szerzet egy iskolát alapított

mely a népies örmény nyelv tisztázását idegen szók és szólamoktól való kiirtását s a classica i igényekhez visszavezetését tűzte ki, s ez iskola állhatatos buzgalma siker látszik koronázni, a mennyiben az egykori nyelvet átalakítván és szabályozván, egy új megítjodott irodalom megteremtőjévé lett; mely mai napon szép ízléssel és hajlékonysággal bír az újabkori eszmék kifejezésére.

A meghódított vagy menekült örményekből másfél millió lakja az orosz tartományokat; nem csoda tehát, ha nemzeti multjok iránt nagyobb az érdeklődés, mint — Törökországot kivéve — más helyt. Az oroszországi örmények gazdag érdemeket szereztek az irodalom terén az által, hogy sok felelősségen vesztő emlékeket hoztak napvilágra; jelesen a középkor kronikáit, a hajdani és újabkori népdalokat, melyek habár pongyola irányban készültek, mégis történelmi és aesthetikai becslés miatt fontosak. A híres Lazaref család, melynek egyik hős ivadéka ejté az felső végzetes csapat Mukhtar seregére, alapította a moskai „keleti nyelvek akademiáját”, honnan több jeles örmény tudós került ki, kiknek buzgalma folytán számos ismeretlen kézirat került a sajtó útján a tudományos világ elé.

Ossipits Nikita, a jelölt intézet növendéke kiadta 6-ik János patriarch: 928-ban kr. után írt történelméből „az Arabok uralkodását Örmény országban”, Vártán történetirőnek a „Mongol betörés” érdekes rajzait, Emin a „Kholtáni hódolok” kritikai méltatása által lón nevezetes, ő adata ki francia fordításban a legrégibb örmény történet Agathangelos művét. Egy másik növendéke a Lazaref akademiának Pátkánof, jelenleg pétervári egyetemi tanár, ez az összehasonlító nyelvészet terén kifejtett bűvárlatai által lőnt ki, mik az örmény nyelv rokonfajait ismertetik. Nem hagyhatjuk említés nélkül Achverdof tudort, ki megismertetett bennünket a tiflisi takácsköltővel, a nyájás Saiat-Nova-val, sem Miancarof papot, ki Kamar-Katiba név alatt népdalokat szerkeszt és gyűjt egybe, melyekben a választék anyai ízléssel és elmeiellal van párosítva.

Konstantinápolyban, mely II-ik Mahomed hódítása óta az előkelő örménység központjává lett, a szellemi műtermelés is több, mint másutt, közforgásba jöttek válogatott művek, melyek az aranykorszak irodalmát tükrözik vissza, vagy a következő századok classicus írónak hagyományai. E művek nagy része vallásos jellegű: az isteneséget vagy pedig az egyházi szertartás körébe tartoznak, vannak gyermeknevelési munkák és csekély számú történelmi érdekűek; azonban a mi a kivételt illeti, sokkal alább állnak a mechtáristák hasonemű műveinél, melyeket egyfelől jellemez a szabatos és hibátlan kiadás. Aonban mintegy kárpótlásul, a konstantinápolyi örmények e század elején a történetésnek eddig ismeretlen kiadványaival gazdagították az irodalmat; ezeknek egyike Sebeos püspök, ki a 7-ik században Heraklius császárnak harcait írta meg a perzsák és arabok ellen; a másik Tamás, Nagy-Örményország legjelentékenyebb tartományának Vaszburágán fejedelme, ki a X-ik században uralkodott Ardium család eredetét és viszontagságait beszéli el.

A korunkban divó irodalmi műnemek; t. i. a regény, dráma és lantos költemény nagy hűvel karoltanak fel az ozman fővárosi örmények által, kik azzal szeretnek kérékenni, hogy haladásra nézve az egész örménység élén állanak. Az igaz, hogy az időszaki sajtó köztük jutott el leggyorsabban tekintélyre, csaknem annyi lapja van a konstantinápolyi örményeknek, mint az Ozmánoknak. Az egyház és nemzettanús hivatalos lapja a „Masis”, van számos egyházi hetilapja, haviismerleje, melyek születnek, néhány napig élnek s újra letűnnek, hogy azután megsokasodva föléledjenek.

Mint egykor Bizánczba s Athenebe, ugyesreglenek időnkben az örmény ifjak Párisba a morger Athenebe, hol a Madraszi születésű Murád intézetben neveltetnek, orvosi, jogi vagy kereskedelmi pályára.

Európán kívül mindenütt, hol csoportosan laknak az örmények, könyvek vagy lapok útján terjesztik a nemzeti miveltiséget, így Tiflisben, Georgia fővárosában, Ecsmiadzin és Nachicseván városokban, Kalkutta, Madrasz és Jeruzsalemben.

A tiflisi érsek a 40-es években Örményországot beutazván, két nagyterjedelmű könyvben utleirást közöl. Jeles e mű azért, mert szerző minden hely leírása után, idezi mindazon régi felirátokat, miket zárdák, templomok, bástyák márvány kőabláin bevésve talált.

Az ecsmiadzinai zárdá, nemcsak mint a nemegyesült örmény patriarcha székhelye, említendő, hanem azért is, mivel irattára a legzsdagabb örmény ősratokban, Sakatuni érsek összegyűjtötté azazád tartomány kép- és ékirásait, s azokat két nagy ivalaku kötetben tette közzé.

Kalkuttában „a Mártászirágán” collegium tanára Ávdál Csamicz nagybecsű történelméből kivonatolt közölt angol nyelven, mely e nemben mint első kísérlet, az angolok által nagy örömmel fogadtattott.

Kelet városa közül az örmény művek kiadásában leginkább működött Jeruzsalem. Az örmények e városban sz. Jakab kolostorát bírják, mit Saladin szultán ajándékozott nekik, midőn a sz. várost visszafoglálá. A zárdá szintén becses

kéziratokkal bír, legbecsebb maradványa az 5-ik században élt Elizeus íróelbeszélése, hol élénk színekkel eseteli drámai képét azon felkelésnek, mely a zsarnok II. Izdegerd perzsa király ellen történt. Innen került sajtó alá a 12-ik század kronikásainak, jelesen Edessai Máténak leírása, kinek műve oly tanulságos a keresztes had történelmére, az edessai Grofok kormányzása és a seld-sukoknak rohamos hódításaira nézve, számos valóságos tartalom műveken kívül van egy „Sion” nevű havi szemléje. Sőt valóban csodálunk kell, hogy oly kis városban is, mint Ván, van egy „Vaszburágán” című irodalmi szemle, s e Khurdisztán szélén fekvő város lapja oly gonddal és elmésséggel van szerkesztve, mint a Konstantinápolyi vagy a Smyrnai közlönyök. Moltán nevező el Lamartine az örményeket „kelet helvétáinak”, mert a hol letelepednek, templomokat, iskolákat, bankot állítanak s nem ritkán lapokat adnak ki.

Csekélyebb számban vannak képviselve az örmények édes hazánk talaján, nem csoda tehát, ha a nyolcz ezere terjedő nép-irodalmi munkasága is oly kis körben mozog, kevés productumot mutat fel, mondhatni, hogy a jelenkorban egyedül néhai Lukács szamosujvári esperes volt a világitó láklya. Újabb időben egy „Örmény nyelvten” is jelent meg azok számára, kik e nyelv belbecsét ismerni s méltányolni akarják.

Aristides.

Köszönetnyilvánítás.

Alólirottak a kolozsvári „munka-keptelen nyomdások segélyező egylet” nevűben az e. f. évi febr. 19-én „Gr. Dornádi Kálmán” cz. szindarabnak az emilitett egylet javára kinyert előadása alkalmából hálás köszönetünket nyilvánítjuk nemz. színházi intendáns tks. Korbuly Bogdán urnak, ki az engedélyezett előadással egyletünk pénztárát megint egy jelentős összeggel, áldozatrakész önzetlenségének már is számos nyilatkozatait újból egy szép tettel nevelte. Köszönet, elismerő köszönet a nemz. színház közreműködött érdemes tagjainak, ügyünket fölkaroló meleg buzgalmaukért. És köszönet a megjelent n. é. közönség pártfogásáért és a t. felüljelzők áldozatkészségéért. Valóban, ily örömteljes nyilatkozatok láttára nem tudjuk, hogy egyletünk fennállásának jogosultsága, avagy az azt bebizonyítani akaró buzgalmaunk nagyobb-e, de azt az örvendes előzményekből mégis következtetni merjük, hogy „munkánk nem hiában valót” s így egyletünk jövője fölül nincs miért vétségkednünk. És hogy e reményünk teljes valóság legyen, továbbra is a legnagyobb bizalommal kérjük ki a n. é. olvasó közönség szíves pártfogását azoknak segélyezésére, a kik egyezsér, nemes harcznak lettek avagy lesznek invalidussai, vagy a kik csak e csatában kapott sebeikkel s nem érdemeikkel díszkedhetnek. azoktól nyerhessenek gyógyító balzsamot, a kikért áldoztak fél életüknek java részét, egézségüket, erejüket. Az előadás tiszta jövedelmének fele 80 frt 85 kr. Felülfizettek: Stein János 6 frt, K. Pap Miklós 1 cs. k. arany, mely beváltott 5 frt 61 krban, mltsge. Simon E. kir. tanácsos, polgármester 4 frt, gr. Teleki S. ezredes 3 frt, Békessy Károly 3 frt, Keresztesy Pálné 3 frt, főtiszt. Váradai Mór 2 frt, dr. Gábor Ede 2 frt, Gamauf Vilmos 2 frt, Hügel Ottó (Nagyváradról) 2 frt, Herepei Gergely 1 frt 30 kr, Felméri Lajos 1 frt, Kiss Sándor tanár 1 frt, Burckhárdt Ágostonné 1 frt, Medgyesy L. József 1 frt, Polcz Albert 1 frt, Himmelstein 1 frt, egy névtelen 1 frt Cs. I. 1 frt, Kaizer Antal 1 1/2 frt, Weiss Mór 1 frt, ifj. Kerekes Márton 40 kr, P. A. 30 kr, Purziosán 30 kr, Cserei József 20 kr, Ujfalvi Sándorné 20 kr, Ujfalvi Róza 20 kr, Susi 10 kr, Gyomros 10 kr. Összesen 45 frt 71 kr. Tehát tiszta bevétel 126 frt 51 kr.

Egyletünket utoljára a n. é. közönség figyelmébe ajánlvá, maradtunk hálás indulattal, Kolozsvárt, febr. 22. 1878.

Burckhárdt Ágoston,

elnök.

Vogel Károly,

pénztárnok.

Rozinyák József,

jegyző-ellenőr.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1878. február 23.

— A m. kir. pénzügyminiszter Pellion Lajos m. kir. erdő-gyakornokot, a kolozsvári jószágigazgatóság gyulétébe m. kir. erdészszó nevezte ki.

— Színházi választmányunk tegnapelőtti határozatairól, mai első cikkünk, részletesen értesíti olvasóinkat. Részünkről nincs mit hozzá tennünk az ott mondottakhoz, csak sajnáljuk, hogy Nagyváradra nézve oly kisebbítő ítéletet kell föltétlenül állírnunk. Színházi választmányunk, ugyanez alkalommal Szász Béla v. tag indítványára, azt is elhatározá, hogy Korbuly Bogdán intendáns urnak a nemzeti színiügy terén szerzett kiváló érdemei legfelsőbb helyről leendő elismerését és kitüntetését kérelmezi a miniszterelnök ur útján. Ez valóban méltó kitüntetés lesz!

— A keleti vasutnál, a már jelezteik új igazgatósági szervezkedés következtében, egymást érik a változások. Így Virányi Lajos még nem is vehető vissza korábbi állását, s már is eltételezett innen Losoncra állomásfőnöknek, helyébe pedig Kolozsvárra Kugler főmérnök nevezetett ki. Ugyancsak

a napokban egyszerre 9 hivatalnok, ezek között Mikulics is bocsátattott el az államnyelv nem tudása s más okok miatt.

— A „Nagyvárad” a következőket írja: A nyári szinidényre vonatkozólag nagyfontosságú táviratot vettünk Kolozsvárról, melyben értesítik lapunkat, hogy az erdélyi országos sziniválasztmány felbontani határozta el a szerződést Nagyváraddal — s egyttal, hogy a társulat legkitűnőbb tagjai elválnak az intézettől s konzorciumba állanak, s e konzorcium Nagyváradra számít a f. évi nyári színivadra. E konzorcium tagjai: Mándoky, Szilágyi Béla, a Dálnoki pár, a Ditrői pár, Foltényi pár, Marczel s többen lesznek. Az operette-re nézve Krecsányi Sarolta asszony s konzorciummal olyan vendégszerzési viszonyba lépne, minőben áll a budapesti népszínház Soldanos asszony. Téli a társulat Debreczenben játszanék, melynek színházát Mándoki és Szilágyi, (egyike a vidék legjelesebb színészeinek) 25,000 frt biztosíték mellett venné át. Nem titkolhatjuk el, hogy ha az erdélyi orsz. sziniválasztmány a miniszterileg megerősített szerződést valóban felbontani szándékozik, s ha a társulattól, a főnőbb jelzett kitűnő erő, azok t. i. kik annak eddig tagjai valának kiválnak — akkor csak örülhetünk a dolog ez új alakulásának, mely egyrészt megszabadítana követelődző szerződő felőlktől s szeretetreméltó organuma; a „M. Polgártól”, másrészt pedig visszavarázsolná a debreczeni színházzal évek során át fennállott barátságos jó viszonyt, mely 10 évig tartott a felek kölcsönös meglegedésére. — Annyi tény, hogy a kolozsvári színház legkiválóbb tagjait mi szolgáltatuk, s ezek nélkül az egész társulat mit sem ér. T. collégánk szíves engedelmevel a tény valamivel kevesebb. Természetesen csak a jelenlegi társulatról szólva, a mi gyarló tudomásunk szerint Kovács Gyulát, Boér Emmát, Ditrőist, Szentgyörgyit, Kassait, Gerecsnét, Scholastert, Baloghnt, Szacsavít, Vidort nem a tavaly szétoszlott nagyváradai társulatnak köszönjük. E felett azonban felesleges most már vitatkozni; mi őhajtuk, nyerjen Nagyvárad szűkebb községe útján annyit, mint a menyirát egy új színházban és egy 20 ezer forinttal subventióált társulatban vesztette.

— Meghívás. A kolozsvári tud. egy. kör vasárnap f. hó 24-ikén d. e. 11 órakor rendkívüli közgyűlést tart, melyre a tagok tisztelettel meghívattak. A gyűlés tárgyai: A lemondott ellenőr helyett új ellenőr választása; Bálbizottsági jelentés; egy a választmány által kiküldött bizottság pályázatokat illető javaslata és indítványok. Kolozsvárt, 1878. febr. 22. Árkosi Gyula e. i. elnök. János Béla, e. i. titkár.

— Értésítés. Tisztelettel értesitem a kolozsvári Dalkör tiszteletbeli, pártoló és működő tagjait, hogy a f. évi rendes közgyűlés jövő mártius hó 10-én d. e. 11 órakor, a városház nagy termében fog megtartatni. Kolozsvárt, 1878 február 23-n. Czirják Albert, egyeleti titkár.

— A kolozsvári nemzeti színház műsora 1878. febr. hó 25-ől mártius hó 4-ig, hétfő febr. 25. Fatinicza, kédd 26. A Narciss, új betanulással, szerda 27. Hamupipőke, csütörtök 28. Alarcosbál, péntek márt. 1. Herczeg asszony, szombat 2. A tenger fia először. vasárnap, 3. A falu rossza.

— Az erdélyrészi ev. ref. igazgató-tanács megengedte, hogy a Cserei-muzeum a Sepsiszentgyörgyi Mikó-tanoda termeiben helyeztessék el. Üdvözlőjük a nemes alapítónőt és a derék engedélyező testületet.

— Egy kőpeczi serfőzőnek kocsisa, urát, a mint Kőpeczről Brassóba mentek, meglötte. A kocsi a tett elkövetése után azonnal kerekelt oldott, Brassóban azonban elfogták és átadták a törvényszéknek.

— A székelvudvarhelyi ref. főtanoda ásványgyűjteménye számára, az erdélyi muzeum egylet m. igazgató választmányja, a muzeum új rendezése alkalmával felmerült fölös számú ásvány-példányiból 73 szép darabot küldött, a miért a nevezett tanoda előljárásága nyilvánosan hálás köszönetét fejezi ki.

— Halálozás. Herepei Károly és neje Biró Anna, mély fájdalommal tudatják, hogy forrón szeretett kedves leányuk, Herepei Erzsé, viruló ifjúsága tavaszán: élete 18-ik évében, folyó február hó 20-án este 1/2 7 órakor, tüdővész okozta hosszas és kínos szenvedés után N.-llyeden jobb létre szenderült. Béké legjen az oly korán elhunytak porai felett!!

— Új találmány a zongoragyártás terén, Berekszászy nem pihen. Ismeretes az általa feltalált begedűalaku hanghullámzó, mely találmányt Bösendorfer szerezte meg s melynek fontosságát Európában és Amerikában is elismerték. Ez alapon tovább haladva, Berekszászy legujabb a „Föv. L.” szerint oly rendszert talált fel, melyben a zongorahúrok a hanghullámzó nyergére vannak akasztva, mi által a hang mind dallamosságra, mind erőre (menten az eddigi rendszer szerint a hanghullámzóra fekvő húrok nyomása által tompított, ugy nevezett „fahang”-tól) egészen újnemű, bájos csengésű és erős színezetet nyer. Egy így készített zongora, mely a párisi világkiállításra van szánva, megtekintésre vagy próbálásra Berekszászy termében a közönségnek rendelkezésére áll.

— Berlinben e hó 13-ának ünnepeltetett meg az udvarnál a ketfős esküvő. A koronaher-

czeg legidősb leányát, Sarolta hgnőt nőül vette a meiningeni örökös herceg; Frigyes Károly herceg leányát, Erzsébet hgnőt nőül vette az oldenburgi örökös hg. Az ünnepélyek az egész hetet igénybe veszik. Az esküvőn jelen volt a belga király és királyné, a walesi herceg, az egész diplomatiái kar stb. Bismarck hg. az utolsó órában bocsánatot kéretett, hogy nem jelenhet meg. Noje és leánya azonban jelen voltak. Az esküvő este 7 órakor történt az udvari kápolnában. A nászkiéretben különösen feltűnt Dönhof grófnő, az ünnepelt berlini szépség, fehér ruhában, Károlyi grófnő gazdag arany himzésű veresbarna bársony ruhában és lady Russel világoskék ruhában. A két menyasszonynak a császárné illeté homlokukra a koronát; a koronák aranyból s gyémántokból állottak. Az esküvő estéjén tartott a fáklátvány, melyen a miniszterek táncoltak az udvar előtt; minthogy csak 9 activ miniszter van, s a táncához 12 kell, három nyugalmazott minisztert is megfoganoltattak.

— XIII. Leóról több érdekes adatot beszél el a „Magyar Állam: így a többek között azt a helyreigazítást teszi, hogy IX. Pius nevezte ki bibornokká 1853 ban, nem pedig XVI-ik Gergely, miként a sajtó állította. Midőn az 1853-iki december 19-én tartott Consistoriumban biborral disztette föl, az „In Apostolica sedis fastigio” kezdetű allocutióban igen kiemelt dicsőréttel emlekezett meg róla. Mint bibornok Pecci két nevezetes levelet intézett Victor Emánuelhez. Az egyik levet a polgári házasságban az ő meggyéjére való felerősökölése ellen, a másodikat a szerzetes testületek elnyomása ellen intézte; később a liberalismus ellen írt egy encyclicát; mindezekért a világi kormány pörbefogatta 1862-ben, mint izgatott a király törvényei ellen. Aonban mind az első folyamodásu, mind a főlebbezési törvényszék elutasította az államügyszét és Pecci bibornokot felmentette.

KÖZGAZDASÁG.

Értesítés a keleti marhavész állásáról.

Folyó hó 9-től e hó 17-ig terjedő hivatalos jelentések szerint, a keleti marhavész fogarasmegyei Szunyogszék községben uralg.

Háromszékmege Ilyefalva és Borosnyó községeiben a fenti időtartam alatt új megbetegülési eset elő nem fordult.

Bukovinában: a czernowitzi kerület Czernowitz, Rohozma és Wasloutz, továbbá a wirtitzi kerület Berhomel, Ispas, Wirtitz, Bostoki, Kis-seliza, és a storozynetzi kerület Storozynetz, Kostesticz, Klinisza, kopceza, végre a kotzmanii kerület Doboutz és Kuczurnik községeiben uralg.

Piaczok árai.

— Kolozsvár piaci árak 1878. febr. 21-ről tisztabuza 7 frt 80 kr, rozs 5 frt 53 kr, zab 2 frt 60 kr, 100 kilo széna kötve 2 frt 20 kr, alomszalma 1 frt 10 kr. zsupszalma 1 frt 40 kr, egy köbméter fa usztatott 3 frt — kr, 1 kilogramm fagygyugyertya 2 frt 72 kr, marhahús 38 kr, konyhaliszt 20 kr, rizs 28 kr, 1 liter gyöngykása 26 kr, borsó 16 kr, lencse 16 kr, paszuly 10 kr, köles 14 kr, egy hectol. burgonya 3 frt 25 kr. klgr. kősz 9 kr, disznózsír frt — 80 kr, bors frt 90 kr, hagyma 29 kr, fokhagyma 40 kr.

— A nagy-váradí piaczon 1878. év. febr. 19-ől napján tartott vásárban eladott termesztermények- és élelemszereknek vásári árjegyzéke. 1 hectoliter tiszta buza 7 forint 50 kr, kézszeres buza 5 frt 40 kr, rozs 4 frt 40 kr, árpa 3 frt 40 kr, zab 2 frt 20 kr, tengeri 4 frt 80 kr, borsó 11 frt 70 kr, lencse 11 frt 70 kr, bab 8 frt 50 kr, köleskása 10 frt — kr, burgonya 2 frt 20 kr. 100 kilogramm kenyérliszt 20 frt — kr, széna 2 frt 20 kr, szalma 1 frt 20 kr, szalonna 60 frt — kr, 6 kilo zsupszalma — frt 10 kr, 150 dkgr. alomszalma frt 4 kr, 1 köbméter tűzifa 3 frt — kr, 1 kilo marhahús — frt 44 krt 20 frt gyertya — frt 60 kr, lámpaalaj — frt 56 kr, egy liter ó-bor — frt 32 kr, új-bor — frt 24 kr, palinka — frt 20 kr, szilvapalinka — frt 50 kr, szesz — frt 32 kr, egy métermásra kősz 10 frt 60 kr, nyers fagygyu 28 frt — kr, olvasztott fagygyu 48 frt — kr, szappan 40 frt — kr, egy hectoliter ó bor 18 frt — kr, új bor 10 frt, méz 1 20 kr, kemény faszen 1 frt 50 kr, kendermag 9 frt 15 kr, köles 5 frt 20 kr, dió 14 frt — kr, repeze 15 frt 50 kr. mogyoró 6 frt 50 kr, asz-szu szilva 13 frt — kr.

A „KELET” magán-táviratai.

Feladatott Budapesten febr. 23. 11 ó. — p. d. e. Érkezett Kolozsvárra febr. 23. 11 ó. 30 p. d. e.

Gr. Andrásynak, hírlík, sikerül keresztülvinni Bulgária kiírítését, szervezete iránt közeledés van, monarchiánk és Oroszország közt.

A békealkudozás megakadt a török flotta átadás kérdésén.

Oroszország késik a congressusra való meghívásra hivatalosan válaszolni.

Pártunk Bittó indítványát az öt évre kötfendő egységessé iránt, elveti.

Szlávy a párt conferencián nagy hatással beszélt a kiegyezésről.

Legujabb.

A várn- és kereskedelmi szövetség tárgyalásának folytatása alkalmával tegnap a képviselőházban igen élénk s zajos vita fejlődött ki azon kérdés fölött, vajlon a 6-ik cikknek azon két végső pontja, mely az osztrák magyar Lloyd-társaság subventiójára vonatkozik, az erre vonatkozó törvény tárgyaláság függőben hagyassék (kormánypárt javaslata), vagy egészen kihagyassék, mint az ellenzék őhajtotta. Több mint másfél óráig tartó valóban kisserű vita után a szavazatok összehámozgatván, kitűnt, hogy a kormány által pártfogolt elhalasztási indítvány 30 szótöbbséggel fogadtattott el.

A 8-ik cikkknél a kormány oly értelmű toldása, hogy a két kormány kötelezi magát, hogy a Levante felé a szükséges vasuti csatlakozásokat előmozdítja, rövid vita után többséggel nem fogadtattott el. A vámszerződés tárgyalása d. n. 3/2-ig már az utolsó cikkig haladt. — Addig Trefort stylaris módosításán kívül változatlanul fogadtattott el.

A főrendiház tegnap folytatta a büntetőjavaslatoz részletes tárgyalását; a nemzetiségi igazgatások dolgában benyújtott módosítások mellőztettek.

Nagyobb vita keletkezett az istenkáromlás büntetése körül, mely iránt a kalocsai érsek nyújtotta be módosítást. E vitában egy órakor az államtitkár beszélt.

A krétai nemzetgyűlés megszakitott a portával minden viszonyt, s fölhevást szavazott meg a hatalmakhoz, mely azon kérelmet tartalmazza, hogy az 1821, 1841. és 1866-iki fölkelések alatt Kréta szigetén történtek terjesztessenek a conferentia elé. A krétai nemzetgyűlés egy 6 tagból álló ideiglenes kormányt választott, kik közt két mohamedán is van.

Az angol admirális megvásárolt egy a török tengerészet számára épített második páncélos hajót is. A hadügyi osztály megbízás útján 150.000 darab Henry- és Martini-fegyver szállítást rendel el. A „Morning Post” és „Daily Telegraph” nagyon rosszulják a Gallipolisra vonatkozó egyezményt. — Russel lord komolyan megbe-tegedett.

A Derby visszléptéről szóló hír teljesen alaptalan. A parlament előtermeiben az a hír kering, hogy Törökország megtagadta a béke aláírást és hogy Oroszország a török hajóhad kiszolgáltatását követeli.

Az „Ag. Russe” azt a hirt, hogy Oroszország a törököknek Bolgárországból való kiutasítását követeli, teljesen alaptalannak jelent ki. Messzemenő türelmességet gyakorolván saját birodalmában, (?) hol muzulman néptörzsök orosz lakosság közepette békésen élnek, ellenkezőleg Oroszország teljes egyenjogúságot javasol a Bolgárországbán lakó muzulmánok és keresztények közt, kik jelenleg többé nem ingereltetvén, a legteljesebb biztonságban élnek együtt, egyenlően végzik munkájukat, s szerencséseknak érzik magukat (!) hogy megzsabadultak a török tisztviselőktől és katonáktól, a bazibuzokok és cserkeszekől. Egyedül csak a két nemzetnek ez ostarait kívánja Oroszország Bulgáriából eltávolítani.

A „Golosz” egy sürgönye Gyurgyevóból febr. 21-ől jelenti, hogy az oroszok Totleben tábornok vezérlete alatt tegnap bevonultak Ruscsukba; a bolgárok lelkesülten fogadták őket, a törökök tartózkodók voltak.

Az új pápa megválasztásának megünnepelése holnap, vasárnap lesz Magyarországon.

Érték- és váltófolyam.

1878. február 22.

Magyar aranyjárdék	91.15.
„ kincstári utalv.	118.—.
„	110.40.
„ keleti-vasut elsőbség 2 „	74.—.
„ állami kötvény 1876 év	66.50.
„ vasuti kölcsön	98.75.
„ földtehermentesítési kötvény	77.75.
temesi „	77.75.
erdélyi „	75.75.
horv. slavon „	84.—.
magy. szőlődezmá válttság	81.50.
Osztr. egységes államadósság papírban	63.25.
„ „ ezüstben	67.25.
„ aranyjárdék	75.—.
1860. államsorsjegy	111.—.
Osztr. nemzeti bank részvény	7.97.
„ hitelrészvény	231.25.
magyar. hitelbank	219.40.
Ezüst	107.—.
Cs. k. arany	5.64.
Napoleon'd'or	9.55.
Német birod. mark	58.55.
London	118.85.

Felölös szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

Békésy Károly.

Nyilttér.

Hozzáink intézett tudósítás szerint Boskovitz. A látszerész helybeli főútközletét végképen felszlatni szándékozáván, végelátható rendez; t. közönségünk számára jó alkalom kínálkozik kitűnő szemüvegeket és csinos diszmutárukat olcsó áron szerezhetni.

IGÉRVÉNYEK
egész

1864-ki államsorsjegyekre

Csak 4 frt. és bélyeg.

Húzás már márczius 1-én!

Főnyeremény 200,000 frt.!!!
20,000 frt., 15,000 frt., 10,000 frt. sat.

50 kros bécsi szegények sorsjegyei.

Főnyeremény 1000 darab arany!

és 2000 pompás mellényeremény 60,000 frt. értékben.
Húzás 1878. márczius 5-én.

5 sorsjegyre 1 ingyen.

(68) **MERCUR** (G—9)

Bécs. Wollzeile 13. **kezelőségének váltóirodája** Bécs. Wollzeile 13.
Ch. Chon.

(439) **Üzlet-megszüntetés** (23—50)

miatt

általános kiárulás!

A jelenlegi kedvezőtlen időviszonyok miatt, elhatároztam régen fennálló és jó hírnek örvendő

divat-árú-üzletemet véglegesen megszüntetni.

Ezen üzlet, melynek készletét csak most újítottam meg, **gazdag választékkal rendelkezik**, minden kigondolható **divat** cikkekkel, **selyem-, gyapjú-, szőr-, gyapott- és vászon-keimekkel**, kész férfi- és női-fehérművel, **szallagokkal, lábbelik, keztyűk, asztalneműk, paplan, matrátz, pipere** s számtalan itt elé nem sorolható árukkal sat. sat. s remélem, hogy miután az **üzletfelhagyási** szándék gyors keresztültelte tekintetéből, az árakat aránylag igen **jutányosokra, sőt tetemesen leszállítottakra szabtam**, a n. érd. városi és vidéki női és férfi közönség minden igényének teljes megelégedésre leszek képes megfelelni.

Gamentzy János,
főter gróf Teleki Domokos-ház Kolozsvárt.

MOLL Seidlitz-pora.

Csak akkor valódi, ha minden doboz címlapján a sas és a lenyomva.

Büntető bírósági ítéletek ismételten constatálják, czégem és védjegyem meghamisítását, azért óva intem a közönséget az ilyen hamisítványok vásárlása ellen, minthogy azok csak ártásra vannak számítva.

Egy lepecsételt eredeti doboz ára 1 frt. o. é.
Valódi minőségben kapható az x szel jelölt czegeknek.

Franciaia borszesz sóval.

A legmegbízhatóbb önégyedző szere a szenvedő emberiségnek minden belső és külső gyuladással a legelőbb betegség ellen, mindennemű sebesülések, fejt-, fül- és fogfájás, régi sérvok és nyílt sebek, rákfoklyok, úszók, szengyuladás, mindennemű bénulás és sérülés stb. stb. ellen.

Úvegekben használati utasítással együtt 80 kr. o. é.
Valódi minőségben a t-tel jelölt czegeknek.

Dorsch-halmáj-zsírolaj

Krohn M. és társai Bergenben (Norvégia)ban.)
Ezen halmáj-zsírolaj valamennyi, a kereskedelemben előforduló faj között az egyedüli, mely orvosi célokra használható.

Ára egy üvegnek használati utasítással együtt 1 frt. o. é.
Valódi minőségben a *gal jelölt czegeknek.

Salicyl-Szájviz.

Mint a foggyógyászat mérvadó, legtekintélyesebb egyéniségei bizonyítják kitűnő óvszer fogfájás ellen, mely frissít és rothadást gátol.

Ára 60 kr.

Raktárak. Kolozsvárt: (x*) Valentini Ad. gyógyszerész. (x*) Wolff Ján. gyógyszer. (x*) Dr. Hintz György, gyógyszer. (x*) Székli Mihály, gyógyszer. Beszterezén. (x) Lang Károly, gyógyszer. Brassóba. (x*) Fehér Ede, gyógyszerész úrnál. Dévén. (x*) Krémér Samu. Dévén. (x) Lengyel György, gyógyszer. (x) Weiss Adolf. Dios-Szent-Mártonban. (x) Fischer Ede, gyógyszer. Szegedben. (x*) Müller K. gyógyszer. (x*) Thalmyer F. (x*) Reisenberger A. F. Szászsebesen. (x) Reinhardt J. C. Szerdahelytől. (x) Schimert F. gyógyszerész. Segesvárt. (x) Teusch J. B. úrnál. Torda. (x) Trajánovits E. gyógyszerész úrnál. Zalatna. (x) Mihályos S. gyógyszerész úrnál.

A. MOLL, k. k. Hof-Lieferant, Wien.

Épen most jelent meg s kapható
Stein János könyvkereskedésében:

A felvidék.

Politikai tanulmány.

Irta GRÜNWALD, BÉLA.

Ára 1 frt.

A párbaj szabályai,

melyeket gyakorlatból merítve összeszedett Chappon Lajos.

Magyar és német nyelven, együtt. Ára 1 frt 50 kr.

Theoretisch — praktische Anleitung zur

FECHT-KUNST,

von Louis Chappon. Mit 80 lithografirten Tafeln.

Ára 2 frt.

Zur Frage, der Siebenbürger Sachsen.

Flugblatt des Deutschen Vereins in Wien.

Ára 39 kr.

Servét Mihály jellemrajza.

Irta Tollin Henrik.

Fordította, előszóval ellátta s jegyzetekkel kísérte Simén Domokos.

Ára 50 kr.

A kereszténység első százada Magyarországon.

Irta Horváth Mihály. Csinosan fűzve 4 frt.

Az 1877-dik

évi törvények gyűjteménye.

Nyolcozadrétű hivatalos kiadás.

Egész vászonkötésben. Ára 1 frt 60 kr.

Zsebkötés egész vászonkötésben. Ára 1 frt 60 kr.

Oroszország keleti törekvései.

Történelmi vázlat.

Irta Kállay Béni. Csinosan fűzve 1 frt 20 kr.

A gyámsági és gondnoksági ügyek kézikönyve.

Tekintettel az elmélet és gyakorlat igényeire

85 irománypéldával.

Irta Knorr Alajos. Ára 3 frt.

Alkotmány vagy absolutismus?

Irta Egy a sok közül. Ára 30 kr.

Az önkormányzat és pénzügye.

Hegedüs Sándortól. Ára 1 frt 50 kr.

Darwin és a nyelvtudomány.

Irta Schleicher Ágost.

Fordította Edelsbacher Antal. Ára 50 kr.

A nyelvtudomány eredményei.

Irta Müller Miksa.

Szerző jóváhagyásával fordította Edelsbacher Antal.

Ára 50 kr.

A nyelvészet és a természettudományok.

Irta Schleicher Ágost.

Fordította Edelsbacher Antal. Ára 30 kr.

Magánjogi kodificationok, hajdan és most.

Irta dr. Herczegh Mihály. Ára 50 kr.

A gyámsági és gondnoksági ügyek

azoknak kezelése és azok körüli eljárás

irománypéldákkal.

Az 1877-dik évi 20-dik törvényezik szerint, egészen ujjonnan

átdolgozott **negyedik kiadás.**

Gyámhatóságok, bíróságok, ügyvédek, tisztviselők, községi jegyzők,

községi köz- és magángyámok és gondnokok számára.

Irta Kassay Adolf. Ára 1 frt 20 kr.

(37) **ASTHMA** (4—11)

indiai szivarkák

GRIMAUDT és TÁRSA gyógyszerésztől Párisban.

Elegendő a Cannabis indicából készült szivarkák füstjét belélegezni, hogy a leginkább astmát és ideges köhögést azonnal megszüntesse; rekedtség és álmatlanság ellen is gyakran meglepő hatású.

Főraktár Bécsben: Nagyban szállításra Raabe Brunonál, Böknerstrasse 1; Róder Fülöp-nél, Wienstrasse 15. — Főraktár: Magyarországra nézve Török József gyógyszerésznél Budapestben. — Kolozsvárt: Wolff J. és Dr. Hintz Gy. gyógyszerész úrnál.

(75) **ASTHMA** (1—6)

gyári-áron alóli végkiarulást kezdtem meg.

E végkiarulás tartama alatt a legjobb alkalmat nyílik a t. cz. közönségnek, szabályszerűen készített és szakértelemmel raktározott szemüvegeket, osipetöket alólírtól vásárolhatni.

A. BOSCOVITZ,
látserész Bécsből.

(28) **Gummi és halhólyagból készült** (108—*)

óvszerket (Cottons)

utánvétellel titoktartás ígérete mellett, duzet-jét 2 frtól 6 frtig, küld J. N. Schneid-ler gummi gyáros Bécsben, VII. Bezirk Stüftgasse Nr. 19.

Das Jahr 1877.

Inhalt: Politische, ausgewählte Biographien. Vor hundert Jahren. Todtenliste des Jahres 1877.

A névtelen vár.

Regény három kötetben.
Irta JÓKAI MÓR.
Ára 5 frt.

Die Gartenlaube 1878.

Illustrirtes Familienblatt.
Ez általánosan ismert jeles szépirodalmi képes folyóiratnak első füzeté 1878-ra megjelent. Ára 32 kr.
Előfizetési ára egész évre 4 frt 50 kr.

Stein János könyvkereskedésében Kolozsvárt.

A lombfűrész, műfaragás, mozaik-munkák és fafestészet kedvelőinek

megjelen Münchenben:

Der Dilettant

czimü folyóirat havi füzetekben.

Mintalapok magyarázó szöveggel a lombfűrész, fametszés, berakott munkák, (mozaik) fafestészet és egyéb házi művészetek tökélyesbítése és fejlesztésére.

Ára félévre 1 frt 30 kr.

Az itt elősorolt munkákban úgy kezdők, mint gyakorlottabbaknak különösen ajánlható

Anleitungen zu Einlege-, Schnitz- und Laubsäge-Arbeiten

mit vielen Holzschnitten und fünf Musterbeilagen; leichte belehrende Sachen für den Anfang. Ára 1 frt 30 kr.

Megrendeléseket elfogad Kolozsvárt Stein János könyvkereskedése.

München **MEY és WIDMAYER.**